

autochtoon — niet-verplaatste ondergrond van een gebergte, in tegenstelling tot dekbladen- en andere bewegingsstructuren.

consolidatie — verharding van los sediment, meestal door cementering, waarbij uit grondwater mineralen worden afgezet in de poriën tussen de oorspronkelijke korrels, waardoor deze aaneengekit worden. Ook: diagenese.

dagzoom — plaats waar een laag de terreinoppervlakte snijdt.

dekblad — een gesteentemassa die over grote afstand, minimaal 5 km, vaak 50 km of meer, via een overschuivingsvlak over een andere gesteentemassa is geschoven. De Alpen zijn het klassieke gebied van de dekbladen.

discordantie — bij een vrij langdurige onderbreking van de sedimentatie is een onderste laagpakket mogelijk gekanteld of geplooid en door erosie aangegrepen. Wanneer op dit erosievlak jongere lagen zijn afgezet, maken beide laagpakketten een hoek met elkaar: een (hoek-) discordantie.

evaporieten — door verdamping van water neergeslagen sedimentgesteente, bv. steenzout, gips.

faciës — het aspect dat een afzetting van plaats tot plaats vertoont, afhankelijk van het daar heersende milieu, bv. strandfaciës, koraalriffaciës. Synorogene faciës: sediment dat gelijktijdig met orogene bewegingen is gevormd, flyschfaciës.

Behalve als aspect van sedimentgesteenten wordt het begrip faciës ook gebruikt om er verschillende metamorfe mineraalassociaties mee aan te duiden: bv. amfiboliet-faciës.

fluviaatiele afzettingen — sedimentatie onder invloed van rivieren.

Flysch — tijdens de opheffing van de Alpen werden grote hoeveelheden sediment gedeponerd in de bekkens die het gebergte in wording vergezelden. De opvulling geschiedde voor een deel door onderzeese troebelingsstromen: turbidieten. De Flysch is op veel plaatsen in de Alpenplooïing opgenomen. Ook in andere tijden en in andere gebergten zijn zulke afzettingen gevormd. Men noemt deze naar analogie van de Flysch: flyschfaciës.

grauwacke, grauwak — donkere zandsteen die uit kwarts, veldspaat, brokjes van andere gesteenten en klei bestaat. G. wordt vaak beschouwd als met flysch vergelijkbare turbidietafzetting uit oudere orogenen, bv. Hercynische (Variscische).

Hauptdolomit — formatie van dikke dolomietafzettingen in de Alpiene Trias van de oostelijke Alpen.

hiaat — tijdelijke onderbreking van de sedimentatie.

intrusie — uit diepte opgestegen magma, dat in vaste korstgesteenten gedrongen is en daar als dieptegesteente, bv. graniet, gestold is.

klastische afzettingen — sedimentgesteenten waarvan de bestanddelen als vaste deeltjes zijn getransporteerd, bv. zandsteen, klei.

klippen — resten van een overigens weggeërodeerd dekblad, die als geïsoleerde massa's op een dieper dekblad of op het autochtoon liggen.

lithologisch — petrologisch, de kennis der gesteenten betreffende. In het bijzonder met betrekking tot afzettingsgesteenten.

massief — een groot, grotendeels uit kristallijn gesteente bestaand complex, uit Hercynische (Variscische) en eventuele oudere plooïingsfasen afkomstig. In de Franse en Zwitserse Alpen ligt een reeks massieven in een grote boog in jongere formaties ingeklemd, bv. het Mercantour-, Belledonne-, Pelvoux- en Aaremassief. Ook het Massif Central, het Armorikaans Massief (Bretagne) en het Boheems Massief zijn resten van het oude gebergte.

Moldanubicum — (van: Moldau en Donau): grondgebergte in Bohemen, gekarakteriseerd door Precambrische metamorfe sedimenten, gneizen en granieten. De Moravische zone is de Hercynische (Variscische) rand om het Moldanubicum, samen vormen ze het Boheems Massief.

ofiolieten — verzamelnaam voor al of niet gemetamorfoseerde basische vulkanische gesteenten, gabbro's, periodieten en serpentiniten.

orogenese — cyclische gebergtevormende fase in de aardgeschiedenis. Men onderscheidt o.a. Assynthische orogenese (plooïing), Caledonische, Hercynische of Variscische en Alpiene orogenese (zie fig. 2).

paraautochtoon — losgeraakt, iets verplaatst en uit verband geraakt autochtoon.

turbidiet — gesteente, ontstaan uit troebelingsstromen: modderstromen onder water, die van de continentale hellingen naar omlaag vloeien. Daar bezinken eerst de grove delen (zand e.a.), daarna de fijnere (kleien), zodat T. een sterk gegradeerd karakter vertonen.

(met gebruikmaking van o.a.: Pannekoek — Algemene Geologie).

Red.

(vervolg van pag. 85)

Ondanks de verplichtingen van zijn ambt aan de universiteit, en ondanks de bijna onvoorstelbare wetenschappelijke produktiviteit, vond Suess nog tijd voor andere bezigheden. Hij was jarenlang lid van de gemeenteraad van Wenen en meer dan dertig jaar parlements lid. Zulke functies beschouwde hij allerminst als een sinecure. Met zijn geologische kennis ijverde hij, en met succes, voor de aanleg van een goede drinkwaterleiding voor Wenen, en voor een verlegging van het bed van de Donau om de overlast van het rivierwater in te perken.

Net voordat andere aardse revoluties dan de vorming van grote ketengebergten losbarstten, overleed hij, 82 jaar oud, op 26 april 1914 in de stad waarmee zijn naam voorgoed verbonden is.